



Departementaal vertrouwelijk

Concept - Duiding Maatschappelijke impact Concept COVID-19 (nr. 16)

Vrijdag 15 januari 2021

Geactualiseerd tot 15:30 uur

Kerneenheid
Analyse

Duiding

- Het is de vraag wat de val van het kabinet gaat betekenen voor het draagvlak en steun voor het coronabeleid, dat de laatste tijd toch al is afgenomen. Hoewel het kabinet aangeeft dat het missionair blijft op het vlak van coronabestrijding, kan bij delen van de bevolking mogelijk het beeld ontstaan dat het kabinet in demissionaire staat niet volledig toegerust is om die crisis effectief tegen te gaan.
- In Nederland lijkt meer dan in andere Europese landen, waar in diverse landen de avondklok al is ingevoerd, onvrede te bestaan over de eventuele invoering van de avondklok. Hierbij staan vragen over de effectiviteit van de maatregel, de moeilijkheden rondom handhaving en de grote maatschappelijke impact van de maatregel centraal. Gegeven het feit dat de politievakbond aangeeft dat de politie de maatregel moeilijk zal kunnen handhaven, zullen mogelijk diverse personen zich niet aan deze eventuele maatregel gaan houden.
- Veel ondernemers, onder andere winkeleigenaren, leefden vanaf medio december toe naar 19 januari als de lockdown ten einde zou zijn. Sommigen van hen geven nu aan op 20 januari toch open te gaan. Het is voorstelbaar dat bij handhaving van de maatregelen er emotioneel geladen confrontaties kunnen gaan ontstaan.
- De actiebereid van actievoerders tegen het coronabeleid blijft bestaan maar is voorsnog niet massaal. De acties van Viruswaarheid, meest recentelijk de brief naar de huisartsen, zijn gericht en intimiderend maar beperkt in omvang. Er zijn voorsnog geen signalen van acties rond opslag- of priklocaties.
- De toenemende bereidheid van Nederlanders om zich te laten vaccineren, wijst erop dat het grootste deel van de Nederlandse bevolking zich niet laat leiden door desinformatie en vatbaar is voor wetenschappelijke gestaafde uitleg door onder meer het RIVM.

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Tevredenheid onder de bevolking over aanpak van de coronacrisis door het kabinet is gedaald, blijkt uit onderzoek van RIVM en GGD-GHOR. Het percentage tevreden is van 58% naar 45% gedaald ten opzichte van de vorige onderzoeksrunde. Ook het aantal mensen met een positief oordeel over hoe Nederland het doet ten opzichte van het buitenland, is gedaald (van 43% naar 21%). De vaccinatiebereidheid daarentegen is flink toegenomen (van 62% naar 80%). Op social media neemt de twijfel over de effecten van de lockdown toe door hoge besmettingscijfers en vaststelling van de Britse mutatie van het coronavirus in Nederland. Tegelijkertijd roept men op sociale media op te stoppen met 'angstcampagnes' zoals invoering van de avondklok.
- Het urgentiegevoel onder Nederlanders is licht toegenomen. Met de aanhoudende tweede golf en de opkomst van de gemuteerde variant maakt zich nu 47% van de Nederlanders (veel) zorgen (was eerst 41%), blijkt uit hetzelfde RIVM/GGD-onderzoek. Dit percentages evenaart het niveau van de eerste lockdown. Het draagvlak voor de gedragsmaatregelen, en het ervaren nut van de maatregelen blijft daarbij volgens het RIVM stabiel hoog. De recent uitgesproken verwachting van het kabinet dat de Britse variant van het coronavirus waarschijnlijk de overhand krijgt in Nederland, heeft mogelijk het urgentiegevoel verder verhoogt.
- De naleving van maatregelen bij sociale interactie is minder goed dan tijdens eerste lockdown. Handen wassen en afstand houden bij bezoek gebeurt nu minder dan in het voorjaar, zo blijkt ook uit het RIVM/GGD-onderzoek. Mogelijke biedt dat een verklaring voor het recente epidemiologische beeld dat er relatief meer besmettingen hebben plaatsgevonden tijdens het bezoeken van familie en vrienden.
- Burgemeesters hebben zich het afgelopen Veiligheidsberaad (11 januari jl.) verzet tegen het middel van een avondklok. Ook politiebonden (ANPV en NPB) zijn vanwege voorziene handhavingsproblemen allerminst enthousiast. NPB zegt veel bezorgde reacties van leden te krijgen, die waarschuwen voor de consequenties van een avondklok. Volgens commandant corona bij de nationale politie, 5.1.2e zullen sommige andere taken tijdelijk blijven stilliggen.
- Steun is er bij een deel van de experts voor uitstel van tweede vaccinatie. Van een aantal ondervraagde Nederlandse corona-experts ziet de helft (6 van de 12) wel iets in de strategie om de tweede vaccinatie voor ouderen en andere kwetsbaren uit te stellen, blijkt uit een inventarisatie van het AD. Toch benadrukken ook van hen enkelen dat er serieuze nadelen kleven aan uitstel en daarom alleen geschikt is als uiterste optie. Naar verwachting komen volgende week de Gezondheidsraad en het OMT met een advies over dit onderwerp.
- Vanwege de veel besmettelijkere Britse virusvariant pleiten 5.1.2e (hoogleraar gezondheidseconomie, Britse gezondheidsraad) en OMT-lid 5. 5.1.2e ervoor om te onderzoeken of ook kinderen gevaccineerd kunnen worden. Er zijn aanwijzingen dat de Britse variant ook onder kinderen sneller rondgaat. Om dit virus eronder te kunnen krijgen, kan het daarom nodig zijn om ook kinderen te vaccineren.

Departementaal vertrouwelijk

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

- En vijftigtal organisaties, waaronder GGZ Nederland, het Emma Kinderziekenhuis en het Trimbos-instituut, roepen het kabinet op met een alternatief te komen' om de ontwikkelingsschade voor kinderen en jongeren te beperken'. Het aantal kwetsbare kinderen groeit doordat hun belangen in het coronabeleid steeds het onderspit delven, aldus de noodkreet. De schoolsluiting verergert hun situatie en maakt die zelfs acuut. Artsen krijgen steeds alarmerende signalen (eetstoornissen, kindermishandeling, zelfmutilatie, somberheid, etc.)
- Het aftreden van het huidige kabinet zorgt voor de nodige ophef op sociale media, ook in relatie tot COVID. De meerderheid steunt het aftreden maar waarschuwt voor een 'poppenkast' (demissionair kabinet tot aan verkiezingen) en een minder effectieve aanpak van de covidcrisis.

Maatschappelijk ongenoegen

- Er is ongenoegen onder huisartsen over uitblijven van vaccins. Het kabinet is niet tegemoetgekomen aan de eis van de Landelijke Huisartsen Vereniging (HLV) die eist dat er eind deze maand [PM: of per direct?] ook voor huisartsen en medewerkers in de huisartsenspoedzorg vaccins beschikbaar zijn, zoals dat volgens hen de afspraak was. Het kabinet ontkent zich op een termijn te hebben vastgelegd en wil vasthouden aan de vaccinatiestrategie (eerst ouderen en andere kwetsbaren).
- De gemeente Amsterdam en de organisatie van een voor zondag geplande demonstratie op het Museumplein tegen de coronamaatregelen treffen elkaar vandaag, vrijdag (15/01/20), bij de voorzieningenrechter over toegestane maximum (500) groeps grootte. In het weekend uitwerken]
- Op Telegram zeggen 1.600 ondernemers uit verschillende branches op 20 januari noodgedwongen te openen omdat ze anders failliet gaan.
- Op Telegram (in de groep *Walk of freedom 2.0*) en Facebook (diverse actiepagina's) wordt opgeroepen voor een 'grote demonstratie' op 17 januari (14:00 – 16:00 uur) 'tegen alles wat niet klopt onder dit kabinet'. Deze demo is een kick-off van een reeks van negen weken op diverse locaties. In eerste instantie zou de demo op het Museumplein in Amsterdam plaatsvinden maar de driehoek (burgemeester, justitie, politie) heeft het verplaatst naar de Westerpark om het aantal bezoekers (max 500) beter te kunnen beperken. De organisator is een kort geding gestart vanwege de verplaatsing én beperking. Veel mensen geven aan geïnteresseerd te zijn (op Telegram ruim 2.400 en op Facebook ruim 4.000). Dat aantal is nog groeiende. Hoewel de demo niet specifiek tegen de COVID-maatregelen is gericht, zijn er wel velen die de onvrede over deze maatregelen aanhalen.
- De Inspectie Gezondheidszorg stelt een onderzoek in naar een brief van de actiegroep Viruswaarheid aan huisartsen. Daarin wordt gesteld dat huisartsen strafrechtelijk kunnen worden vervolgd wanneer ze cliënten niet informeren over een reeks vermeende bijwerkingen van twee coronavaccins. Vermoedelijk hebben duizenden huisartsen in Nederland de brief de voorbije dagen ontvangen. In sommige gevallen werden de brieven op privéadressen van de huisartsen afgeleverd.